

Drogi Rodzicu

Odkrycie faktu, że twoje dziecko jest ofiarą przemocy ze strony kolegów w szkole jest zawsze bolesnym doświadczeniem. Możesz czuć w takiej sytuacji złość, smutek, bezradność, mieć poczucie winy. Nawet jeśli trudno ci w to uwierzyć, nie odkładaj sprawy na później, nie myśl, że "jakoś to się rozwiąże", "może to nie jest aż tak poważne". Twoje dziecko cierpi i każdy dzień jest dla niego ważny. Musisz mu pomóc. Musisz wspierać je w tym trudnym momencie jego życia, aby nie straciło wiary w siebie i siebie - rodzica.

Co może spotkać twoje dziecko w szkole?

Wśród dorosłych panuje powszechne przekonanie, że najczęściej spotykane i najbardziej dotkliwe jest bicie.

Tymczasem w szkole pojawiają się różne formy przemocy dzieci wobec dzieci:

Przemoc fizyczna:

bicie, kopanie, popychanie, niszczenie rzeczy, plucie, zamykanie w pomieszczeniach

Przemoc słowna:

przezywanie, wyśmiewanie, poniżanie, grożenie, obgadywanie, szantażowanie

Przemoc bez słów i kontaktu fizycznego:

miny, wrogie gesty, izolowanie, manipulowanie związkami

Jeśli dziecko powie ci, że jest wyśmiewane w klasie - nie bagatelizuj tego.

Dla niego może to stanowić większy problem niż pojedyncza bójka. Wszystko zależy od wrażliwości dziecka oraz sposobu w jaki zachowują się sprawcy.

Przemoc mogą stosować uczniowie z tej samej klasy (w pojedynkę lub całą grupą) oraz uczniowie z innych klas. Dziewczynki także są sprawczyniami przemocy.

Ich działania są bardziej zakamuflowane niż działania chłopców. Rzadziej używają przemocy fizycznej, częściej obgadują i manipulują związkami.

Przemoc, która trwa dłuższy czas nazywa się znęcaniem.

Jak możesz poznać, że twoje dziecko jest ofiarą przemocy?

Większość dzieci nie informuje dorosłych (rodziców i nauczycieli), że doświadcza przemocy. Są różne powody takiego milczenia: lęk przed zemstą sprawców, brak wiary w pomoc i zmianę sytuacji, obawa, że nikt nie uwierzy, poczucie winy, wstyd itp. Musisz sam uważnie obserwować swoje dziecko. Poniższe sygnały pomogą ci rozpoznać, czy twoje dziecko nie stało się ofiarą krzywdzenia.

Dzieci będące ofiarami zwykle:

- mają sińce, zniszczone lub brudne ubranie, zniszczone przybory szkolne (np. plecak, piórniki, zeszyty), zapytane nie potrafią wyjaśnić co się stało;
- wyglądają na nieszczęśliwe, gorzej śpią;

- pogarszają się w nauce;
- myślą o sobie, że są "gorsze" wycofują się z kontaktów z innymi;
- stają się "zamknięte" w sobie;
- stają się apatyczne lub agresywne, zmieniają się im nastroje;
- mogą nie mieć żadnego bliskiego przyjaciela;
- unikają szkoły np. rano skarżą się na bóle głowy, brzucha, tracą apetyt;
- mówią np.: "nie lubię tej szkoły", "nienawidzę swojej klasy", "nie chcę tam chodzić", itp.;
- spóźniają się do szkoły, trzymają się blisko nauczyciela;
- wracają ze szkoły powoli, często dłuższą drogą;
- kradną z domu pieniądze lub cenne przedmioty.

Jak porozmawiać z dzieckiem?

Jeśli obawiasz się, że twoje dziecko stało się ofiarą przemocy w szkole, przede wszystkim spróbuj z nim porozmawiać o tym wprost.

Taka rozmowa pomoże ci ustalić jak groźna jest sytuacja i podjąć odpowiednie kroki. Dziecko może bać się mówić na ten temat, dlatego niezwykle ważna jest twoja delikatność.

Gdy decydujesz się na rozmowę z dzieckiem postaraj się:

- wysłuchać je uważnie (nie przerywaj, nie pospieszaj, sprawdzaj czy dobrze zrozumiałeś);
- zebrać (zapisać) informacje dotyczące konkretnych zdarzeń;
- zapewnić, że bardzo je kochasz, jesteś po jego stronie i nie pozwolisz na krzywdzenie;
- zapewnić o swojej gotowości do pomocy;
- nie wyśmiewać się z jego słabości;
- pomóc mu uwierzyć w siebie, docenić każdy wysiłek ("próbowałeś się bronić", "odszedłeś z podniesioną głową, brawo", "zrobiłeś, co mogłeś");
- pozwolić mu na płacz, uszanować jego lęk i bezradność ("wiem, że to przykre", "nie łatwo jest się bronić");
- nie bagatelizować sprawy.

Nie obwiniaj siebie i dziecka za zaistniałą sytuację. Nie pytaj siebie "dlaczego to moje dziecko spotkało", ale pomyśl "jak można to skończyć".

Pamiętaj:

Zadne dziecko nie jest winne temu, że stało się ofiarą przemocy.

Każdy ma prawo być wrażliwym, słabszym, bezbronnym.

Nikt nie ma prawa użyć w stosunku do niego przemocy.

Jeśli z relacji dziecka wynika, że sytuacja nie jest zbyt trudna i dziecko ma szansę samo sobie z nią poradzić, twoja rola polega na:

- wymyśleniu z dzieckiem sposobów przeciwstawienia się przemocy (co ma dziecko odpowiedzieć, co zrobić, kogo poinformować w szkole itp.);
- przećwiczeniu trudnych sytuacji (np. odegraniu scenek, w których dziecko ma odpowiedzieć coś sprawcom);
- wsparciu dziecka (zapewnieniu go, że może sobie poradzić, że rodzic w nie wierzy, że nikt nie ma prawa go krzywdzić, można przypomnieć mu sytuacje, w których sobie dobrze poradziło);

- zapewnieniu o swojej gotowości do pomocy w razie, gdyby dziecko nie mogło sobie poradzić.

W wielu przypadkach dzieci ze szkoły podstawowej lub gimnazjum, nie są w stanie same przeciwstawić się powtarzającym się aktom przemocy. Wtedy niezbędna jest twoja interwencja.

Jak interweniować w sprawie swojego dziecka?

Jeśli rozpoczniesz działania w obronie swojego dziecka, musisz być konsekwentny i stanowczy aż do momentu rozwiązania problemu. Pamiętaj, że:

"Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją./.../"

(Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r; Art.72.).

Nie wolno ci używać przemocy wobec sprawców (czasem zdesperowani rodzice postępują w ten sposób), nie warto także być agresywnym wobec pracowników szkoły.

Możesz podjąć następujące działania:

- prowadź zapis wszystkich sytuacji przemocowych, o jakich opowiada ci dziecko;
- zgłoś sprawę na policję, jeśli twoje dziecko zostało pobite lub okradzione;
- spotkaj się z wychowawcą klasy, zrelacjonuj mu sytuację, zapytaj co w tej sytuacji nauczyciel zamierza zrobić, zadeklaruj swoją chęć współpracy;
- notuj wszystkie ustalenia poczynione z wychowawcą oraz podejmowane przez niego działania;
- kontaktuj się kilkakrotnie z wychowawcą lub wysyłaj do niego listy z zapytaniem, co zostało zrobione w sprawie twojego dziecka, jeśli z relacji dziecka wynika, że przemoc trwa nadal;
- umów się na rozmowę z dyrektorem szkoły (jeśli wychowawca nie podjął skutecznych kroków), przedstaw mu sytuację oraz brak efektów po ustaleniach z wychowawcą, zapytaj co w tej sytuacji dyrektor zamierza zrobić, zadeklaruj swoją chęć współpracy;
- notuj wszystkie ustalenia powzięte przez dyrektora szkoły oraz podejmowane przez niego działania;
- szukaj specjalistów (pedagogów, psychologów, organizacji pozarządowych) dostępnych na twoim terenie, którzy mogą udzielić pracownikom szkoły konsultacji i wsparcia a tym samym pomóc twojemu dziecku.
- wystąp do organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą (Kuratorium Oświaty) z wnioskiem o zbadanie sprawy twojego dziecka i dokonanie oceny działalności szkoły w rozwiązaniu problemu przemocy (jeśli szkoła nadal nie podjęła skutecznych kroków w celu zakończenia przemocy).
- wystąp do **Rzecznika Praw Dziecka** (w szczególnie trudnych sytuacjach)
  - Biuro Rzecznika znajduje się w Warszawie przy ul. Śniadeckich 10,
  - tel. (22) 696 55 50. Czynne codziennie od 10.00 do 14.00,
  - w czwartki od 14.00 do 18.00.

Ponadto:

- poszukaj psychologa (szkoła, poradnia, ośrodki) dla twojego dziecka, który pomoże mu poradzić sobie z sytuacją przemocy;
- sprawdź czy są inni rodzice, którzy mają ten sam problem, spróbuj się z nimi porozumieć i działać wspólnie na terenie szkoły.

